

VI. Pořad pohledávek proti železnicím.

Závady a práva při vyšetřování pozemků železničních zjištěná nebo později s přivolením správy státní zřízená mají přednost před právem zástavním, jež bylo nabyto ke knihovní jednotě v některé vložce železniční zapsané. Tuto přednost mají dotčené závady a práva i tehdá, když v době, kdy se právu zástavnímu platnost zjedнала, zapsány ještě nebyly.

Jde-li o upotřebení příjmů sekvestrací neb dražbou docilených aneb má-li se rozdělit cena, která se utržila prodejem v konkursu předsevzatým, mají přednost pohledávky vzniklé výlohami provozovacími (tudíž výlohami jichž žádá řádné provozování) podobně jako pohledávky zakládající se v závazcích ze vzájemného zúčtování (tudíž v obnosech, jež následkem vzájemného styku veřejných ústavů dopravních pro jiný ústav byly vybrány) před pohledávkami hypotečními do některé vložky železniční zapsanými. Pokud se týče pořadu prioritních železničních obligací, přísluší majitelům jich právo zástavní ke všem nemovitostem co záruka daným, pokud ony v době, kdy se žádalo za zápis knihovní práva zástavního, byly v držení podnikatelstva. Ohledně nemovitostí, k nimž práva zástavní zápisem knihovním nabytí nelze, poněvadž knih takových tu není, rozhodna je doba, kdy právo zástavní jiným řádným způsobem k nemovitostem těm nabyto bylo. Pořad několika práv zástavních na základě dotčených předpisů nabytých řídí se dobou daného zjištění, ač nebyl-li v době vzniku dluhu jiný poměr pořadu stanoven (§§ 46, 47 a 48 zák. ze dne 19. května 1874 č. 70 ř. z. o zakládání knih železničních). (Ostatně viz čl. Dráhy.)

Pořad věřitelů konkursních viz Konkurs, Nároky věřitelů konkursních a Podstata konkursní.

Pořádek veřejný. (Zločin rušení veřejného pořádku.)

I. Pojem.

Tento zločin pojímá v sobě několik druhů;

1. dopouští se ho: kdo ruší pořádek

a) veřejně, t. j. tím způsobem, že čin mohl být pozorován od úplně neurčitých osob (nál. kas. dv. ze dne 4. května 1885, sb. č. 783) nebo před více lidmi, kteří však nemusí býti současně přítomni (nál. kas. str. ze dne 23. března 1891, sb. č. 1431), nebo v tiskopisech, rozšířených spisech nebo vyobrazeních;

b) snaží se ponuknouti k opovržení nebo nenávisti k osobě císařově, proti jednotnému svazku státnímu císařství, proti formě vládní, správě státní nebo proti ústavě říšské (čl. II. zák. ze dne 17. února 1862 č. 8 ř. z. z r. 1863), nebo

c) vyzývá, podněcuje nebo svéstí hledí k neposlušnosti, vzepření se neb odporu proti zákonům, nařízením, nálezům neb opatřením soudů nebo jiných veřejných úradů nebo k odepření daní nebo dávek uložených k účelům veřejným (viz čl. Pobořování).

2. Téhož zločinu se dopouští, kdo snaží se založiti spolčení nebo svéstí hledí jiné k účastenství při něm nebo sám jakýmkoli způsobem se účastní takového spolčení, které si za účel vytklo některou činnost v odst. I. lit. a, b označenou. Trest zločinů pod č. 1, 2 vytčených jest těžký žalář od 1—5 let (§ 65 tr. z.).

3. Zločinu rušení veřejného pořádku se však dopouští i ten, kdo (ať v tuzemsku nebo v cizozemsku — srv. rozh. min. sprav. ze dne 12. září

1863 č. 1322) podnikne proti cizímu státu nebo jeho mocnáři některou činnost označenou v § 58 tr. z. tvořící zločin velezrády, pokud zákony cizího státu nebo zvláštními smlouvami vzájemnost jest zaručena a v Rakousku zákonitě vyhlášena, což dosud platí jen ohledně Ruska (nař. min. sprav. ze dne 19. října 1860 č. 233 ř. z.). Trest tohoto zločinu jest žalář od 1—5 let, při přitěžujících okolnostech těžký žalář od 5—10 let (§ 66 tr. z.).

II. Podle odst. I. § 66 tr. z. dopustil se zločinu rušení veřejného pořádku i ten, kdo spáchal některou velezrádnou činnost označenou v § 58 tr. z. proti některému německému státu spolkovému nebo proti mocnáři některého z těchto států, pokud v tom není těžkého hrdelního zločinu. Ustanovení toto pozbylo platnosti následkem rozpuštění německé jednoty (čl. 4. pražského míru mezi Rakouskem a Pruskem ze dne 23. srpna 1866 č. 103 ř. z.).

III. Tatáž ustanovení o zločinu rušení veřejného pořádku obsahuje tr. zák. voj. (§§ 341—343) a tr. zák. pro Bosnu a Hercegovinu (§§ 142, 143).

IV. Osnova nového trest. zákona nezná více podněcování ku opovržení a nenávisti, ale ovšem ostatní uvedené případy zločinu rušení veřejného pořádku.

Pořízení poslední. (Vůle poslední.)

I. Pojem.

Pořízením posledním rozumíme odvolatelné nařízení, jímž zůstavitel své jmění neb část jeho jedné nebo více osobám pro případ smrti zanechává (§ 552 o. o. z.). Obsahuje-li poslední pořízení, ustanovení dědice sluje závěť (testament), obsahuje-li však jen jiná opatření, sluje dovětek (kodicil) (§ 553 o. o. z.). Toto rozdělení posledních pořízení v testamenty a kodicily pochází z práva římského. Slovo »testamentum« pochází od »testari«, které znamená nejen někomu něco dosvědčiti (Theophil, ad pr. Inst. II 10), nýbrž i vyzvati někoho k svědectví v nějaké věci (Gell. Noct. Att. lib. XV. cap. 13 in fine). Týž smysl má i slovo »contestari«, proto též Ulpian (l 20 § 2 D 28, 1) nazývá jednání testamentární »suprema contestatio«. Tento poslední smysl jest základem testamentu, poněvadž zůstavitel při »nuncupatio« při »testamentum per aes et libram« obvyklé svědky výslovně za svědectví žádal a toto vyzvání výslovně »testatio« se nazývá (Ulpian Fragm. tit. XX, 9). Testamentum značí dále ještě listinu obsahující poslední vůli zemřelého a druhy i dědictví testamentem nabízené (Briss. de v. s. Test. n. 2).

Z pojmu obsaženého v § 553 o. o. z. ve spojení s § 552 o. o. z. plyne:

1. Testament musí obsahovati pořízení o jmění zůstavitelově buďši o celém buďši o části, nechať tato jest vzhledem k celku určena čili nic (§ 532, 535 o. o. z.).
2. Pořízení testamentární stane se účinným smrtí zůstavitelovou.
3. Testament jest jednostranný projev vůle.
4. Testament jest odvolatelný projev poslední vůle zůstavitelovy (§ 552 ve spojení s § 553 o. o. z.).

II. Způsobilosť k pořizování.

Způsobilosť testament zříditi (t. zv. testamenti factio activa), která zde musí býti v době zřízení testamentu, přísluší dle o. o. z. zásadně každému. Každý kdo dokonal 18. rok (§ 569 o. o. z.), může testament učtniti.